

PEP LNK: enerģētikas politikas veidošanas procesam jākorelē ar tehnoloģiju attīstību

Gunārs Valdmanis,

Latvijas Elektroenerģētiku un
Energobūvnieku asociācijas
izpilddirektors,
Pasaules Enerģijas padomes
Latvijas Nacionālās komitejas loceklis

**WORLD
ENERGY
COUNCIL** LATVIA

Latvenergo

Foto: J. Berēns

2021. gada 22. aprīlī uz pilnsapulci sanāca Pasaules Enerģijas padomes Latvijas Nacionālās komitejas (PEP LNK) valde, vienojoties gan par valdes sastāvu nākamajiem četriem gadiem, gan arī izēimējot nozīmīgākās prioritātes PEP LNK darbam šajā laika periodā.

PEP LNK biedri, izskatot iepriekšējos četrus gadus paveikto, secināja, ka kopumā biedrība un valde savus pienākumus ir pildījušas veiksmīgi – PEP LNK ir aktīvi darbojusies gan starptautiskā arēnā, pārstāvot Latvijas intereses Pasaules Enerģijas padomē, gan arī sekmējusi politikas priekšlikumu izstrādi un nozares profesionāļu diskusijas vietējā un reģionālā līmenī. Tāpat veicinātas arī jauno enerģētikas nozares profesionāļu un zinātnieku aktivitātes.

PEP LNK valde savu darbu turpina gandrīz nemainīgā sastāvā. Kopsapulces dalībnieki vienbalsīgi par PEP LNK prezidentu ievēlēja prof. Nameju Zeltiņu, bet par viceprezidentiem – *Dr. oec.* Māri Balodi un Juri Savicki. Valdē darbu turpina arī *Dr. sc. ing.* Gatis Junghāns, akadēmiķis Leonīds Ribickis, *Dr.sc.ing.* Normunds Talcis un PEP LNK revidents, LZA korespondētājloceklis Andris Krēsliņš. Vienīgi PEP LNK viceprezidenta amatā jaunajā valdes sastāvā *Dr. sc. ing.* Āri

Foto: J. Bencis

AS "Latvenergo" izpētes un attīstības direktors Dr. oec. Māris Balodis

Žīguru nomainījis AS "Latvenergo" izpētes un attīstības direktors Dr. oec. Māris Balodis. Savukārt, Ā. Žīgurs turpinās savu darbu PEP LNK kā tās loceklis.

Aktīvāks darbs likumdošanas jomā

Runājot par PEP LNK nākamajos gados veicamajiem uzdevumiem, biedri visai vienprātīgi atzina, ka komitejai aktīvāk un mērķtiecīgāk ir jāiesaistās gan politikas plānošanas dokumentu, gan arī likumdošanas grozījumu priekšlikumu izstrādē. Tam ir vairāki būtiski iemesli. Pirmkārt, tieši šobrīd enerģētikas nozare piedzīvo straujas pārmaiņas gan tehnoloģiskās attīstības, gan tirgus konjunktūras ziņā, un, otrkārt, nacionālajā līmenī pēc vairāku gadu relatīvas nenoteiktības valsts institūcijas ir sākušas aktīvu darbu pie principiāli jaunām likumdošanas iniciatīvām.

Tuvākajā nākotnē varētu sākt risināt daudzus agrāk atliktus vai sasāpējušus jautājumus, starp kuriem var minēt iespējamos nākotnes atbalsta mehānismus enerģijas ražošanai un infrastruktūrai, gan arī vides un transporta politikas atbalstam. Situācija enerģētikā ir strauji mainīga, vēl pirms dažiem gadiem viens no būtiskākajiem jautājumiem bija esošās obligātā iepirkuma sistēmas sakārtošana, savukārt, šobrīd ir jārēķinās, ka šī sistēma darbosies vairs tikai dažus gadus, un krietni prioritārāks ir jautājums par to, kādus atbalsta vai stabilizācijas mehānismus politikas veidotāji izvēlēsies nākotnē.

Kā norādīja Ā. Žīgurs, jau šobrīd oglekļa emisiju (CO₂) kvotu cena ir sasniegusi aptuveni 50 eiro par tonnu, būtiski ietekmējot arī elektroenerģijas tirgus cenas un potenciāli uzlabojot daudzu enerģijas, it īpaši atjaunīgās enerģijas avotu, ražošanas perspektīvas. Tajā pašā laikā augstās CO₂ kvotu un elektroenerģijas cenas ir pietiekami liels izaicinājums tām val-

Juris Savickis, "ITERA Latvija" prezidents

Lēmumiem par iespējamajiem atbalsta soļiem dažādiem enerģijas avotiem jābūt pārdomātiem, izsvērtiem un samērīgiem, lai neatkārtotu iepriekšējās desmitgadēs pieļautās kļūdas.

Juris Savickis, "ITERA Latvija" prezidents

stīm un reģioniem, kurās pietrūkst elastīgu elektroenerģijas ražošanas avotu ar zemām CO₂ emisijām.

Vienbalsīgu atbalstu guva Jura Savicka ierosinājums PEP LNK ietvaros veidot arī īpašu darba grupu darbam ar likumdošanu un politikas iniciatīvām.

Savukārt, "Latvenergo" pārstāvis Ilmārs Stuklis atgādināja, ka politikas plānošanas stadijā nepietiekami daudz uzmanības tiek pievērsts tiem izaicinājumiem, kas ir saistīti ar energoapgādes struktūru – piemēram, saistībā ar straujo vēja enerģijas uzstādīto jaudu īpatsvara pieaugumu.

Būtiski neatpalikt no globālās attīstības

"Augstsprieguma tīkla" valdes loceklis Dr. sc. ing. Gatis Jungkāns vērsa PEP LNK biedru uzmanību uz to, ka politikas veidotāju un arī enerģētikas profesionāļu diskusijās būtiska vieta ir jāvelta arī šobrīd aktuālajām tehnoloģiskās attīstības tendencēm enerģētikā, lai pārliecinātos, vai Latvija attīstībā neatpaliek no citām Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīm.

Pieaugot elektroenerģijas izstrādei no tādiem avotiem kā saule un vējš, aizvien vairāk aktualizēsies jautājums par sa-

Foto: J. Brendis

Ilmārs Stuklis, AS "Latvenergo" konsultants

Līdz galam neatbildēts paliek jautājums, kā nodrošināt drošu sistēmas darbību arī tajos gada periodos, kad vēja izstrāde piedzīvo būtisku samazinājumu, un vai esošais pārvades līniju un elastīgo jaudu apjoms ir pietiekams, lai ekonomiski ilgtspējīgā veidā pielāgotos šādām pārmaiņām.

Ilmārs Stuklis, AS "Latvenergo" konsultants

ražotās enerģijas lietderīgu, ekonomisku izmantošanu. Un ūdeņraža ražošanas nozare, kurā elektroenerģijas cenas nākotnē var kļūt par vienu no būtiskākajām izmaksu referencēm, var kļūt arī par risinājumu pieprasījuma un piedāvājuma līdzsvarošanai.

Turklāt ūdeņraža izmantošana ir vērtējama kā perspektīva arī no dabasgāzes uzņēmumu skatpunkta, jo ūdeņradis var tikt izmantots kā videi draudzīga, ilgtspējīga izejviela metāna ražošanai, šādi nostiprinot dabasgāzes infrastruktūras potenciālo lomu videi draudzīgas enerģijas uzkrāšanā un transportēšanā. Tieši tāpat ūdeņradim joprojām saglabājas augsts potenciāls kļūt par nozīmīgu transporta degvielu, jo jau šobrīd ES tirgū ir pieejami ūdeņraža dzinēja transportlīdzekļi, bet nozīmīgākais šķērslis to konkurētspējai ir samērā augstā ūdeņraža cena. Un tiešām – pagaidām tā vēl ir objektīvi augstāka nekā no naftas ražotajām transporta degvielām.

Tieši tāpat enerģijas sektora uzņēmumiem ir jābūt gataviem uz to, ka pieprasījums pēc videi draudzīgas enerģijas, kuras ražošanā ir radīts zemāks emisiju apjoms, vai arī pēc pilnībā no

Foto: J. Brendis

Gatis Junghāns, AS "Augstsprieguma tīkls" valdes loceklis

Diemžēl Latvija un Lietuva šobrīd ir vienīgās ES valstis, kurās praktiski nav iniciēta ūdeņraža tehnoloģiju izpēte un attīstība, tomēr no elektroenerģētikas un arī citu enerģētikas nozares interešu viedokļa tās ir vērtējamās pat kā ļoti perspektīvas un arī potenciāli nozīmīgas.

**Gatis Junghāns,
AS "Augstsprieguma tīkls" valdes loceklis**

atjaunīgajiem energoresursiem ražotas enerģijas aizvien biežāk nāks arī no klientiem.

Jau šobrīd enerģijas uzņēmumi saskaras ar situāciju, ka to klienti pieprasa un ir gatavi maksāt par produktiem, kuru ražošanā ir izmantoti tikai atjaunīgie energoresursi, un, visticamāk, gan ražotāju, gan galapatērētāju vidū interese par videi draudzīgāku produktu vai pakalpojumu patērētāju nākotnē vēl palielināsies.

Jāuzsver, ka, lai prognozētu patērētāju un politikas veidotāju noskaņojuma pārmaiņas un nākotnes skatījumu, PEP LNK jau daudzus gadus sekmīgi īsteno monitoringa aktivitātes un piedalās Pasaules Enerģijas padomes enerģētikas trilemmas regulārajās pētījumos PEP LNK prezidenta N. Zeltiņa vadībā. Pašreiz aizvien vairāk aktualizējas jautājums par nepieciešamību enerģētikas politikas prognozēs un noskaņojuma monitoringā iesaistīt arī jaunas sabiedrības grupas, kas ir saistīts ar faktu, ka gan rūpniecisko patērētāju, gan māsjaizstrādību vidū aug interese ne tikai par enerģijas izmaksām, bet arī tās ilgtspēju un ietekmi uz vidi, kā arī iespējām pašiem aktīvāk iesaistīties enerģijas ražošanā. **E&P**